

A vibrant garden scene featuring a variety of flowers. In the foreground, there are clusters of white daisies with yellow centers. Behind them, numerous pink coneflowers with dark brown centers are in bloom. Interspersed among these are smaller purple flowers. The background is filled with tall green grasses and other foliage, creating a dense and colorful garden environment. The text "SPRUYT, SPRUYT AND SPRUYT, NURSERYMEN UNLIMITED" is overlaid in white, serif, all-caps font on the right side of the image.

SPRUYT,
SPRUYT
AND SPRUYT,
NURSERYMEN UNLIMITED

▲ Elk bed is duidelijk en correct gelabeld met de botanische naam en de naam van de cultivar. Alleen dan kan soortechtheid worden gegarandeerd. Een groot deel jonge planten wordt buiten geteeld om ze afgehard, stevig en gezond te kunnen aanbieden.

Zelden zoveel eensgezindheid en vriendschap gezien tussen drie broers die samen het bedrijf van hun ouders verder zetten en zo mogelijk nog beter doen floreren. Nik Spruyt, de oudste zoon van Jan, is zaakvoerder. Bart en Jelle werken al evenzeer met hart en ziel in de zaak en nemen elk een deel van het bedrijf onder hun hoede. En wij hebben het voorrecht en plezier hen te interviewen. De toekomst van de grootste Belgische kwekerij van grassen en doorlevende kruidachtige planten, Vasteplant.be, alias Jan Spruyt – Van der Jeugd is verzekerd, tot vreugde van tal van plantenliefhebbers in België en de rest van Europa.

◀ Op de kwekerij ontstaan en ontstonden uit het veredelingswerk van Spruyt Select enkele van de allermooiste zonnehoeiden.

Openingsbeeld: Een typische prairietuin, getekend Jan Spruyt.

Tekst: IVO PAUWELS

Foto's: IVO PAUWELS, VASTEPLANT.BE EN KRISTOF GHYSELINCK (portret).

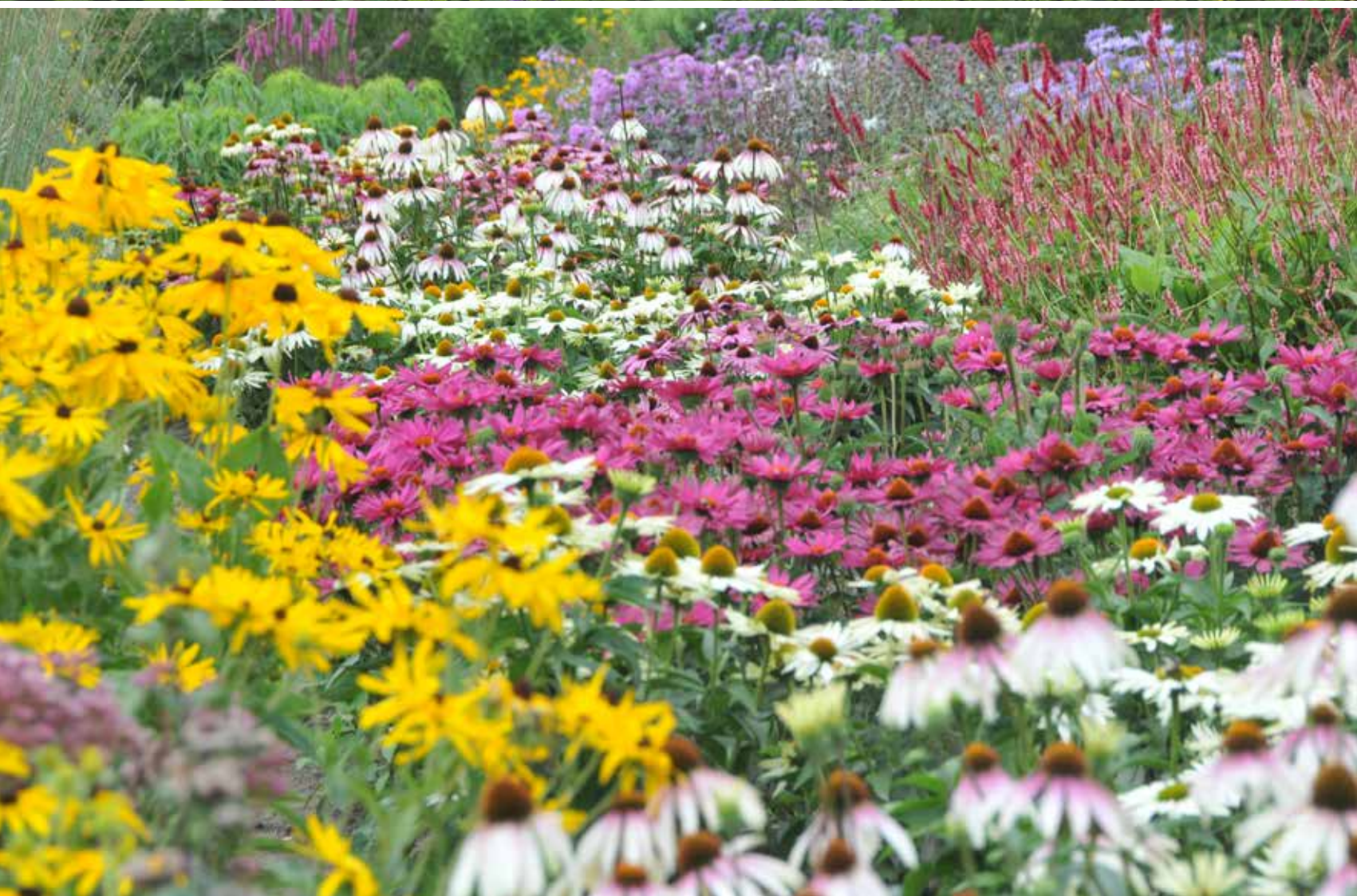
EEN MONUMENT OM OP TE BOUWEN

Niet alleen de kwekerij is een monument, ook vader Jan Spruyt die samen met zijn vrouw Anne de zaak grondde in 1975. In die pionierstijden is het al uitzonderlijk 100 verschillende vaste planten aan te bieden. Decennia later zijn dat er bijna 2.500. De kwekerij krijgt gaandeweg grote bekendheid, ook in het buitenland, vooral door de kwaliteit van de planten en de hoogst mogelijke mate van soortechtheid. Jan wordt niet alleen voorzitter van de Belgische kwekers van vaste planten, maar ook van de ISU- International Hardy Plant (Stauden) Union.

Nik interesseert zich al vlug voor de planten die in een grote variatie rondom de ouderlijke woning groeien. Om zich in de teelt ervan te bekwamen trekt hij als jonge knaap naar de tuinbouwschool, op internaat. Om na zijn middelbare studies een master te behalen in 's-Hertogenbosch in Nederland. Vader Jan laat hem nadien zowat alle aspecten van het werk op de kwekerij doorworstelen.

“Eerst als chauffeur,” herinnert Nik het zich nog levendig. “Het was in een tijd zonder gps, vaak de boer op naar dorpen waar ik nooit van had gehoord. Ik kwam dikwijls pas in de late uurtjes thuis, moe, afgepeigerd gewoon. Maar ik wilde doorzetten. Was het daarom dat vader me na drie jaar de kwaliteitscontrole toevertrouwde en de bestellingen liet samenstellen? Op die manier leerde ik het plantgoed kennen tot in de details. Vader bereidde me doelbewust voor. Hij zag in mij de nieuwe zaakvoerder. Maar ik heb me in die beginjaren vaak onzeker gevoeld: ik was de jongste van de werknemers die op het bedrijf rondliepen en moest gaandeweg de leiding op mij nemen. Naarmate ik me meer bewees, trok vader zich stukje bij beetje terug. Nu bekommert hij zich haast nooit meer, tenzij ik hem om raad vraag. Vader houdt zich nu intensief bezig met Spruyt Select, op zoek naar cultivars die mooier, anders en beter zijn. Het is als het ware zijn laboratorium, zijn dada. Hij heeft er zijn handen aan vol. En die nieuwe planten uit zijn “labo” komen de kwekerij ten goede. JS® is een keurmerk, een kwaliteitslabel.”

We zien Nik nog op het netvlies van ons geheugen, de frêle jongen die samen met ons naar Engeland trok om tuinen en kwekerijen te bezoeken en er zijn ogen de kost gaf. En nu is hij sinds een vijftiental jaren de even minzame als onbetwistbare zaakvoerder van dit monument van een kwekerij. Het is zelfs voor ons meer dan mooi om dit vast te stellen.

◀ Nik, Bart en Jelle, Spruyt, Spruyt en Spruyt.

BART, HET HART VAN DE TECHNIEK

Bart, de middelste broer, is de vaste vrachtwagenchauffeur en de man die het machinepark en alle technische installaties onderhoudt. “Dat is mijn taakbeschrijving, half het ene, half het andere. Ik werkte jarenlang in een Citroën garage. Van de lente tot de herfst verzorg ik sinds vijftien jaar de leveringen met de vrachtwagen. In de stille seizoenen zorg ik ervoor dat alles blijft bollen en werken. Het plezante aan de job is dat ik het meest van ons drie de complimenten in ontvangst mag nemen. Het is mooi om zien hoe de klanten naar de leveringen uitkijken. Daarom alleen al ben ik gelukkig in mijn werk.” Ook het voortdurend in contact staan met de natuur, spreekt deze technicus aan. “Emotioneel is het voor mij en waarschijnlijk ook voor mijn broers belangrijk dat we werken rond het huis waarin we opgroeiden en op de grond waar we in onze jeugd naar hartenlust konden ravotten. Kortom we zijn hier helemaal thuis, aan de omgeving en aan elkaar.” Twee mannen knikken instemmend bij deze ontboezeming van hun broer.

◀ De tuin van Jan is inspiratiebron en zaadbank voor tal van nieuwe cultivars.

◀ Een fraaie golf Echinacea op een veld moederplanten met de focus op de donkerroze *E. 'JS ROHO' PBR*, tussen witte *E. 'JS Ivo's Poem' PBR* en *E. 'JS Engeltje' PBR* op voor- en achtergrond. Rechts een felgele *Rudbeckia fulgida* en links enkele adderwortels, *Persicaria amplexicaulis*.

JELLE, DE ADMINISTRATOR EN WEBSITEBOUWER

Jelle Spruyt, de jongste van de broers, had allereerst een job in de grafische sector. Voor zijn eindwerk bedrijfscommunicatie nam hij de website vasteplant.be onder handen. Na verloop van tijd komt hij in het bedrijf, om de job van moeder over te nemen: de boekhouding. “Ik aarzelde geen ogenblik: ik wist waarvoor het bedrijf staat. Het is iets om trots op te zijn. Dus nam ik de kans met veel enthousiasme te baat.” Opnieuw stort hij zich vol enthousiasme op de website. “En die heb ik voortdurend zien en doen groeien. De website vasteplant.be genereert de bestellingen en is nu uiterst informatief. Ze vervangt de papieren catalogus van weleer. Met de afbouw van de papierberg verkleint onze ecologische voetafdruk. Elke plant krijgt een foto op de website en de info is nu veel uitgebreider. Zowel professionals als particuliere tuiniers maken er gebruik van. Ik verkoos werknemer te blijven en voel het niet aan alsof ik onder mijn broer Nik werk, maar naast hem, schouder aan schouder. Mijn job binnen het bedrijf is zeer variabel: promotie en grafische communicatie valt er onder, de boekhouding en de administratie. En niet te vergeten het personeelsbeleid. Met achttien voltijdse medewerkers is ook dat best boeiend. Die taken zijn op mijn lijf geschreven. Kortom, ik houd van mijn job, ons bedrijf en mijn broers.” De minzame glimlach die nooit van zijn gezicht wijkt zet zijn woorden kracht bij.

◀ Een kleurrijk lappendeken van voortreffelijke grassen en vivassen.

▲ Zelfs de camionette van Vasteplant.be zet de kwekerij kleur bij.

NOOIT OP DE LAUWEREN RUSTEN

Op de vraag wat er in hun ogen in het bedrijf veranderd is sinds vader en moeder het loslieten, antwoorden ze als uit één mond: “Er is nu meer structuur. Wat vroeger spontaan groeide, is nu meer gepland op middellange en lange termijn. We moeten voortdurend moderniseren om operationeel en concurrentieel te blijven. Dat zie je aan de bedrijfsgebouwen. De inpotlijn is nu bijna helemaal volautomatisch. We verbeteren de waterrecyclage. De automatisatie en het klimaatbeheer van de kassen en serres ondergaan een voortdurende evolutie. “Dankzij Bart hoeven Nik en ik er ons geen zorgen over te maken,” zegt Jelle. “Daarentegen zijn we uit ervaring wijs geworden en hebben we het sortiment lichtjes gewijzigd, het aantal soorten verminderd en de cultivars van de beste tuinsoorten uitgebreid,” gaat Nik verder. “Administratief zijn er verbeteringen,” zegt Jelle. “Ons Frans cliënteel betaalde tot enkele jaren geleden meestal nog met cheques. Daarin ondervonden we gelukkig een kentering. Omdat Nik het vriendelijke aanspreekpunt is, het cliënteel een band heeft met Bart als de leverancier, en ik meer achter de schermen werk, kan ik streng zijn als het moet. Zo volg ik onder meer de betalingen strikt op.”

Nik neemt het roer weer in handen, zoals het een zaakvoerder betaamt: “We vullen elkaar onwaarschijnlijk goed aan. Ook omdat we elk een afgelijnde taak hebben. Het is zelfs niet eens zo dat we op vaste tijdstippen met elkaar overleggen. Dat doen we alleen als er zich een probleem voordoet. Ik moet ook benadrukken dat we uiterst bekwaam personeel hebben en dat er onder onze belangrijkste medewerkers weinig of geen verloop is. Zij zijn de ogen van het bedrijf. Zij kunnen het snelst een technisch of plantaardig probleem signaleren. Trouwens het personeel motiveren behoort echt wel tot mijn takenpakket.”

◀ Wie staat tijdens de Tuindagen van Beervelde niet in bewondering voor de stand van Vasteplant.be!

OOK DE KLANTEN EN DE VRAAG VERANDEREN

“Klanten vragen meer en meer informatie,” zegt Jelle. “Daar speelt onze website op in. Ook de professionals maken er volop gebruik van. Op de dagen waarop particulieren hun planten zelf kunnen uitkiezen en hun bestellingen kunnen komen afhalen voelen we die nood naar informatie het sterkst. Ook ons personeel wordt dan te pas en te onpas aangesproken. Dat is trouwens één van de redenen waarom we slechts beperkt open zijn voor particulieren en onze website zo veel mogelijk met informatie stofferen. Een andere reden heeft met de veiligheid te maken. Het is hier vaak een mierennest van personeel, professionele klanten en rollend materieel. Wat ons de jongste jaren duidelijk opvalt is dat ons particulier cliënteel verjongt. Tegenwoordig voeren vooral dertigers de boventoon en die zijn gewend om informatie van het Internet te halen.”

“De vraag verandert ook,” neemt Nik het betoog van zijn broer over: “De vraag naar planten voor onderhoudsvriendelijke tuinen en droogteresistente planten stijgt exponentieel. Meer nog bij tuinen- en landschapsarchitecten en tuinaannemers dan bij particuliere tuiniers. Tuinliefhebbers zijn eerder geneigd met zeldzame en aparte planten een sprong in het onbekende te wagen. Ook de oppervlakte van de gemiddelde tuin verkleint, al is er mede door de teloorgang van buxus, meer vraag naar bloeiende planten, onder meer voor voortuinen. Over het algemeen stellen we wel vast dat de kennis van, en de ervaring met planten afneemt. Dat onderstreept nogmaals het belang van onze website.

We exporteren vooral naar Nederland, Denemarken en Frankrijk. In het buitenland is de vraag naar buitenbeentjes en speciale planten groot, zeker in Frankrijk. Ook voor prestigeprojecten worden we vaak aangeschreven. Tuinen ontwerpen doen we niet. We hebben wel iemand in dienst die borders tekent en ze virtueel met planten stoffeert, op vraag en op maat. En dat kan een waaier van richtingen uitgaan: een border die in het voorjaar roze is en in het najaar paars, of een onderhoudsarme border, om maar twee voorbeelden te noemen.”

1

2

3

4

5

6

7

INHEEMS EN STERIEL

“Er is ook voortdurend vraag naar inheemse planten” vertelt Nik. “Die zijn er zeker: de wilde akelei is een fraai voorbeeld, tal van varens ook, zeepkruid... Maar wat is inheems? Waar ligt de grens? De wilde akelei is een plant van kalkrijke, tamelijk warme gronden en is dus niet op haar plaats in vochtige klei. Inheems is voor velen een stokpaardje dat te pas en te onpas bereden wordt. Beter lijkt het ons een sortiment te planten dat het in de tuin op de grond en de standplaats ideaal doet. Dat komt ook de biodiversiteit ten goede. Tal van inheemse planten woekeren, wat het tuinieren ermee niet gemakkelijk maakt, zeker op langere termijn. Uiteraard hebben we alle invasieve uitheemse soorten uit ons sortiment gebannen. Ook zijn er mensen die een aversie lijken te hebben tegen steriele planten, anders gezegd bloeiende planten die nooit of bijna nooit zaad vormen. Die hebben in de tuin echter het voordeel dat ze zeer lang doorbloeien. *Geranium* ‘Rozanne’ is een hooggeprezen tuinplant die niet in het zaad schiet en dus steriel is. Maar wees gerust ook de bloemen van deze alom bekende tuinplant leveren stuifmeel en nectar aan tal van insecten. Een tijdje geleden kregen we een vraag over het telen van groenten in een border. Dat kan, maar het is een grote uitdaging: groenten vragen veel meststoffen, het overgrote deel van de doorlevende kruidachtige planten beduidend minder. Je kan altijd sla planten om slakken te lokken of wortels van onder meer pastinaak in een border planten, ook die geven in het tweede jaar fraaie bloemschermen.”

“Vaak worden vaste planten, net als eenjarige planten trouwens, inderdaad te rijk bemest,” vult Jelle aan. “Dat is zeker het geval voor de prairieplanten die van nature op arme gronden gedijen. Voor ons groot sortiment prairieplanten zijn we vader dankbaar die decennia geleden met succes het prairietuinieren in onze streken introduceerde. Enerzijds zijn mensen gevoeliger voor de natuur in hun tuin, anderzijds zijn er die vragen naar planten die geen bijen aantrekken, mieren op afstand houden of katten weren. Misschien is daar een aanvaardbare reden voor, misschien ook niet. Wat we ook merken is dat onze winters beduidend milder zijn: geslachten als *Liriope*, *Gaura*, *Agapanthus* en onder meer *Penstemon* overwinteren nu vlotter, terwijl de oudgediende bodembedekker *Waldsteinia ternata* het moeilijk krijgt tijdens de jongste hete en droge zomers. Voor plantsoenen is de vraag toegenomen naar Engels gras, *Armeria maritima*, en andere kustplanten als zeekool, *Crambe maritima*, of lampenpoetsersgras, *Pennisetum alopecuroides*. Groendiensten zijn op zoek naar zoutresistente planten voor plantsoenen langs wegen waar de strooidiensten in de winter actief zijn.”

1 *Anemone hybrida* (x) 'Serenade'

2 *Anemone hybrida* (x) 'Köningin Charlotte'. Deze beide herfstanemonen behoren tot de lievelingsplanten van Bart Spruyt.

3 *Geranium* 'Brookside' is naar verluidt net als *Geranium* 'Rozanne' steriel. Dat belet niet dat hommels en bijen er voedsel in vinden.

4 Zelfs bijna uitgebloeid is de steriele en, omdat hij niet in zaad moet investeren, langbloeiende *Agastache* 'Blue Fortune' gastplant voor kleine vos en citroenvlinder.

5 Een dagpauwoog slaat proviand op voor de nakende winter in de bloemen van de door Jan gewonnen en aan zijn zoon Bart Spruyt opgedragen *Aster* 'JS Barts Blue Beauty' PBR.

6 *Iris sibirica* JS 'Jelle' is een warm eerbetoon van Jan aan zijn jongste zoon.

7 Dit ronduit schitterende goudgele lampenpoetsersgras, *Pennisetum alopecuroides* 'JS Jommenik' PBR, een succesplant van Spruyt Select, is vernoemd naar de eerste zoon Nik.

LIEVELINGSPLANTEN

“We proberen ook zelf het contact met de natuur en de planten te bewaren. De kwekerij is voor ons een (speel)tuin waarin we elke dag werken en wandelen. Onze velden met de moederplanten staan mooi, van de lente tot diep in de herfst.” Bart benoemt spontaan ter illustratie zijn lievelingsplanten: “de herfstanemonen en *Aster* 'JS Barts Blue Beauty'”. Waarbij Nik invalt met “*Geranium* 'DREAMLAND'”, *Geranium* 'Dilys' en *Pennisetum alopecuroides* 'JS Jommenik'. Jelle heeft ook een lievelingsplant die zijn naam draagt, *Iris sibirica* JS 'Jelle', waarmee ook hij eer betoont aan de verdelingen van zijn vader. Hij houdt bovendien van de in de herfst verkleurende vaste planten als pioenen, sommige elfenbloemen, en grootbladige varens die hij Jurassic noemt.

DE BIOLOGISCHE VOETAFDruk

“Om de biodiversiteit alle kansen te geven en de duurzaamheid te bevorderen laten we ons coachen volgens het MPS (Milieu Plan Sierteelt) systeem om geen of zo weinig mogelijk ingrijpende middelen in het teeltproces te gebruiken,” zegt Nik. “We mogen vanwege onze inzet het MPS-label A+ voeren en zijn daar fier op.”

“Elk jaar recupereren we ongeveer 700.000 potten die we voor het overgrote deel hergebruiken,” vult vrachtwagenchauffeur en technicus Bart aan. “En we doen aan waterrecyclage. Ruim 2,5 miljoen liter sproeiwater, overwegend regenwater aangevuld met bronwater, wordt natuurlijk gezuiverd en opnieuw gebruikt. Al onze kleine toestellen en machines werken op elektriciteit. Op die manier beperken we het gebruik van fossiele brandstoffen.”

“De showborders in onze kwekerij zijn onderhoudsarm,” weet Nik nog te vertellen. “We gieten ze nooit, zelfs bij extreme droogte. Bijen en vlinders vinden er proviand en tal van natuurlijke vijanden van parasieten gaaners spontaan aan de slag. In zijn veredelingsprogramma gaat vader doelbewust op zoek naar cultivars van vaste planten die ziekte- en droogteresistent zijn. Het is de basis van een duurzame beplanting.”

“We blijven kritisch voor onszelf,” benadrukt Nik. “Wat kan beter naar de natuur toe en voor de klanten? Onze website is een referentie en onze bereikbaarheid via de sociale media proberen we nog te verhogen. Af en toe houden we op onze nieuwjaarsreceptie ook een brainstormsessie met onze werknemers. Zij lopen voortdurend langs de planten en zijn de eerste getuigen van het teeltproces: ze kunnen vaak snel de vinger op de wonde leggen.”

De slogan van deze kwekerij is: de juiste plant op de juiste plaats. Met Nik, Bart en Jelle staan ook de juiste mannen op de juiste plaats. En dat deze drie broers er welig tieren, elkaar aanvullen en vooral gelukkig zijn is een understatement. □

PRAKTISCH

- Alle info over openingsdagen en -uren vindt u op vasteplant.be
- Op de Tuindagen van Beervelde is de stand (nr. 126) van de kwekerij met de verhoogde bedden vol bloeiende vaste planten een heuse blikvanger. Met een beetje geluk hebt u de kans er Nik Spruyt tegen het lijf te lopen.